

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales,
Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas
Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares:
Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CXLVI. In quibus casibus Moniales possint cogere vicinos vt fibi
domum vendant pro ampliacione sui Monasterii. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

Quæst. & Res. benef. Pars III. Cap. CXLVI. 51

CAPVT CXLVI.

In quibus casibus moniales possint cogere vicinos, ut sibi domum vendant, pro ampliacione sui monasterii. Quomodo, & in quibus casibus possit quis cogi ad vendendum rem suam sub prætextu boni publici. Item utrum, & quibus concurrentibus circumstantiis vicini possint cogi ad claudendas fenestras respicientes in Collegium, vel Monasterium, sive de monialibus agatur, sive de masculis. Et quæ hoc casu adhibendæ sint per lucidicem considerationes.

S V M M A R I V M.

- 1 Nemo invitatus propriam rem vendere cogitur, etiam soluto sibi iusto pretio: quod tamen fallis, dum agitur de bono publico.
- 2 Dum quis rem propriam vendere cogitur, debet illi damnum resarciri, ultra rei verum valorem.
- 3 Pro quo quis rem suam monasterio, vendere cogatur, debet constare de præcisa morali necessitate monasterii.
- 4 Exercitium sagitta, vel catapultæ, est quidem licitum: sed in eo non versatur moralis publica necessitas, ut fiat intra urbem, & in certo loco.
- 5 Nemo cogitur alicui viam præstare, si illam habere potest in alio loco, quamvis remotiori, vel longiori.
- 6 Nemo vendere cogitur domum monasterio, si monasterium potest habere domunculas vicinas pro ampliacione illius.
- 7 Nemo cum maximo suo incommodo cogitur domum suam vendere.
- 8 Quando vicinus prævenit moniales, difficius cogitur ad vendendum.
- 9 Virum prospectus in Collegium, aut Monasterium vicinum, presumatur ad emulationem capi; an vero probanda sit emulatio.
In monasterio monialium non debet permitti prospectus vicini; sicut si agatur de collegio masculinorum: ibidem.
- 10 Quando grave præjudicium fieret monasterio, impediuntur fenestras, quamvis non fierent ad emulationem: & num. 14.
- 11 Facilius impediuntur fenestras faciendæ, quam obstruuntur jam factæ.
- 12 Index considerare debet in obstruendo fenestras, utrum sit majus damnum vicini quam utilitas Ecclesiæ.
- 13 Quamvis via sit intermedia, prohiberi debet prospectus in monasteria.
- 14 In casibus, in quibus quis cogitur servitutem in suo patre debet illi solui iustum pretium illius servitutis.
- 15 Regulares non possunt habere prospectum in monasteria aliorum Regularium.
- 16 Quando aliquid committitur Iudicis arbitrio, illud debet esse regulatum ad formam juris.

Moniales quædam paucis ab hinc annis ad præsentem civitatem accedentes, electa quadam domo in qua monasterium ædificarent, pro illius ampliacione cogere volebant quandam vicinam, non multum divitem, ad sibi vendendum domum, quam illi monasterio contiguam habebat: qua de re interrogatus, Respondi quæstionem plus habere facti, quam juris: qua ratione loquitur Cyriac. *controverf. 23. 1. in princip.* ¶ Nam licet nemo rem propriam invitatus vendere cogatur, *l. invitum 11. Cod. de contrahend. empt.*

Tamen pro bono publico, veluti pro monasterio construendo, vel contructo ampliando, quemlibet ad rei propriæ venditionem cogi posse videtur, iusto pretio persoluto: per *l. si quis sepulchrum, in princip. ff. de relig. & sumpt. funer. Bald. & Angelus in l. 1. ff. solut. matrim.* Receditur enim hoc casu propter publicam utilitatem à regula dictæ *l. invitum*. Rot. apud Duran. *decis. 47. n. 3.* Et licet ibi Rota iustum pretium determinet ad illud quo domus vendi posset; tamen hac in re ex æquo & bono agendum est, ut scilicet ultra pretium commune, solvatur etiam venditori damnum: ut decisum fuit apud Giurb. *dec. 86. n. 14. juncto n. 11.* Covar. *lib. 3. resol. c. 14. n. 8. in princip.* Roder. Suares *alleg. 10. n. 1.* Boët. *dec. 32. n. 11.* Thesaur. *jun. lib. 1. q. 64. n. 10.* Barbof. *in l. si mora 10. n. 73. in fin. ff. solut. matrim.* Gomef. *ad l. 46. Tauri, n. 9.*

Sed tamen ut ad hanc venditionem invito domino procedatur, duo potissimum intervenire debent. In primis probati debet pro parte Ecclesiæ, vel monasterii, necessitas moraliter præcisa: veluti dum agitur de Ecclesiâ parochiali, vel Episcopali, pro sacramentorum administratione necessaria: ut tradit Covarr. *lib. 3. var. resol. c. 14. n. ult. versic. secundum mibi videtur.* Non enim indulgendum est appetitui Religiosorum, nisi concurrente morali necessitate. Cyriac. *controverf. 23. 1. n. 17.* Rot. *dec. 676. n. 2. p. 1. recent.* quia cum dispositio *l. si quis sepulchrum*, sit exorbitans, non est trahenda ad quemcumque casum, sed restringenda est ad necessitatem moralem, pro cultu divino: Gratian. *discept. forens. c. 742. n. 25. & 26.*

Vnde in simili casu alias consultui, quod societas exercitii catapultæ non poterat cogere quandam particularem ad patiendum quod illud exercitium fieret juxta domum & hortum suum: Quia licet istud exercitium de jure sit permissum, *l. qua actione, §. si in colluctatione. ff. ad l. Aquil.* Menoch. *de arbitr. casu 400. n. 2. & 3.* Farin. *q. 209. num. 106.* Tamen non agebatur de favore publicæ utilitatis & necessitatis, cum illud exercitium hæctenus in alio loco commodiori, & minus periculoso factum fuisset: & tamen ad hoc, ut quis cogatur rem suam vendere, etiam pro bono publico, non solum intervenire debet publica utilitas, sed etiam moralis necessitas: Covar. *d. lib. 3. var. resol. c. 14. n. 9. versic. Sextratio*, Cancr. *lib. 1. c. 13. n. 133.* ¶ Vnde nec potest quis cogi præstare viam, si aliunde, etiam in loco remotiori, vel prolixiori, haberi potest: Boët. *dec. 312. n. 11. versic. & istam partem.* Quia modica utilitas publica non debet prævalere magno incommodo privati: Gomef. *ad l. 46. Tauri, n. 8. & 9. versic. sed pro veritate.* Thesaur. *jun. lib. 1. q. 64. n. 9.*

Redeundo ad casum propositum, non constabat in facto de magna necessitate monasterii, quod poterat acquirere sine gravi incommodo alias domunculas vicinas: quod etiam Rota considerandum existimavit *decis. 72. num. 7. part. 1. recent.* quæ est repetita *decis. 45. 1. p. 3. recent.* & apud Mangil. *de subhasta. decis. 87. n. 13.*

Secundum requisitum quod intervenire debet, ad hoc ut quis domum suam vendere cogatur, est quod id fiat sine magno venditoris incommodo, & cum parvo illius detrimento: ut bene probat Giurb.

E 2 dicta

- dicta decif. 86. num. 10. Theſaur. jun. lib. 1. quaſt. forenſ. 64. n. 9. per text. in dicta l. ſi quis ſepulchrum, §. Praeſſſ. de religioſis. Fontan. de pact. nupt. clauſ. 4. gloſſ. 12. num. 26. Cynac. dicta controverſia 231. num. 15. Rot. dicta decif. 676. num. 2. part. 1. recent. Detrimētum autem viduae, ad quam domus ſpectabat, futurum erat maximum, & in factō ſupponeretur. Quod maximē conſiderandum ſupererat, & petebatur ex eo quod vidua jam à multis annis domum poſſidebat, & in ea ex honeſto exercitio ſibi, liberis ſue ſuis, & familie victum quaerebat:*
- 8 † Et cum moniales à paucis tantum menſibus ad locum illum acceſſiſſent, praeventio viduae multum operabatur ad excludendas moniales ab illarum praerentione: Mangil, dicta decif. 87. num. 14. & in recent. dec. 402. n. 6. verſic. fuit etiam, part. 3. recent.
- 9 Sed ulterius dubitatum fuit, utrum ſaltem moniales cogere poſſent dictam viduam ad obtutandas fenestras ſuae domus, per quas poterat ipſa, vel domeſtici habere proſpectum ad monaſterium? Haec quaſtio fuit acerrime diſputata Romae, de fenestris habentibus aſpectum intra Collegium adoleſcentium: & fuit deciſum non habere locum, quia non eſt eadem ratio prohibendi aſpectum in collegio juvenum, quae in domo Religioſarum, ut patet ex decif. Burati 6; 1. & ad ſt alia deciſio Pirovani, apud Theodoſ. Rub. in ſuis ſingularibus ad decif. Rota Rom. fol. 518. & 519. ubi videtur rejicere diſtinctionem Carpola, & aliorum diſtinguentium, utrum fenestrae apertura fiat ad aemulationem, an non: ut primo caſu non liceat illam aperire; ſecundo vero liceat, quando videlicet id non ſit ad aemulationem: dum vult ex eo ſolo praefumi aemulationem, quod per fenestram datur proſpectus in monaſterium monialium: ut dicto fol. 519. col. 1. verſ. non obſtat ratio. Eandem diſtinctionem, quando agitur de monialibus, rejicit Burat dicta decif. 631. num. 21. quidquid aliud ſit quando ageret de mulieribus ſaecularibus, aut de adoleſcentibus masculis, ut ibi in additione Ferentilli.
- 10 Tamen diſtinctionem illam amplectitur Covar. dicto lib. 3. var. reſoluit. cap. 14. num. 8. verſic. ultima prioris ſententiae argumentatio, & Mar. Mura decif. Sicil. 8. num. 5. Vſill. ad Afflic. decif. 225. num. 1. Alexand. conſ. 174. num. 4. & ibi Addit. lib. 2. Hoc tamen limitat (& recte, meo iudicio) niſi monaſterio inferretur grave praerudicium: tunc enim etſi ad aemulationem id non fieret, poſſet impediri: Cabed. decif. 152. n. 2. part. 1. & de materia decif. 105. num. 4. ead. part. 1.
- 11 Vera igitur reſolutio eſt, Iudicem qui hujus rei cognitionem habet, negotium ex facti circumſtantiis terminare debere: conſiderando in primis, utrum agatur de fenestra, aut aedificio jam à longo tempore conſtructo: cum facilius ſit impedire quod faciendum eſt, quam factum deſtruire: & in effectū Doctores ſere omnes loquuntur de fenestra aperienda, non autem de jam à multo tempore aperta obrutanda. Neque conſiderationi aemulationis locus eſſe hoc caſu poſſeſt, cum jam nihil novi fiat, & ſic nihil ad aemulationem conſtruatur.
- 12 Secundo conſiderandum eſt, utrum ex tali aedificio plus detrimētum adveniat vicino, quam commodi monaſterio; vel è contra: quod notat poſt alios Mura decif. 8. num. 5. & 6.
- 13 Terrio advertendum, quod privilegium monialium ut impediāt proſpectum in eorum monaſteria, locum habet, etiamſi via ſit intermedia: Vincent. de Franch. decif. 213.
- 14 Quarto, quod etiamſi ad aemulationem non

ſit elevatio aedificio, vel apertura fenestrae; tamen impediri debet, quando grave detrimētum minueret monaſterio: Cabed. dicta decif. 152. part. 1. & poſt eum Barboſ. in l. altius 8. C. de ſervit. & aqua.

Quinto, quod ſi dominus aedificio vicini cogatur vendere monaſterio, aut illi concedere ſervitutem alius non tollendi, aut fenestrae uſus impediendi, debet vicino perſolui juſtum pretium talis iuris, quod dimitte, ut poſt Molinam diſput. 709. num. 6. tradit Barboſ. in dicta l. altius, num. 8.

Sexto, quod non ſolum ſaeculares, ſed nec ipſe met Regulares poſſunt habere proſpectum in aliena monaſteria: & hoc caſu privilegiatus agit contra patet privilegium: Lezan. in ſum. Regul. in verbo, Monasteria regularium, num. 23. cum pluribus per eum citatis, Barboſ. de jur. Eccleſ. univerſis, lib. 1. cap. 12. num. 79.

His omnibus conſideratis iudex ſuum declarabit arbitrium, non ex proprio capite, ſed regulatum juxta formam juris: Gabriel conſ. 27. num. 6. lib. 1. & in noſtris terminis Tamburin. de jur. Abba. part. 3. diſput. 5. quaſt. 2. num. 6.

CAPVT CXLVII.

De validitate matrimonii contracti, non obſtante lite mota ratione alterius matrimonii prius cum alia contracti: quod primum matrimonium per ſententiam fuerat declaratum nullum; à qua ſententia non fuerat intra legitimam tempora appellatum; non obſtante recuſo, aut reſtitutione in integrum propoſita poſt conſummatum ſecundum matrimonium. Et quod liber ex ſecundo procreatus ſine legitimi ob bonam fidem unius, immo utriusque ex conjugibus. Querelam adverſus ſententiam in iudicatum tranſiſſam non poſſe tractari, nec in Gallia committi alteri, quam illi, qui ſententiam tulit. Et de variis cauſis metus, ob quod matrimonium nullum declarari debet.

SUMMARIUM.

- 1 Ad legitimam liberorum ſufficit bona ſine alterius ex conjugibus.
- 2 Inhibito, aut reſtituto in integrum non ſufficitur, ſi facta fuerit, aut intentata poſt ſententiam executioni demandatam.
- 3 Sententia lata in cauſa matrimoniali ſemper reſtitui poſſeſt, non per viam appellationis, ſed per viam querela.
- 4 Cauſa querela, vel recuſus, aut reſtitutionis in integrum, tractari debet coram eodem iudice, cuius ſententia agitur: & num. 5.
- 6 Summus Pontifex adiri poſſeſt per viam querela: ſed in Gallia cauſam committit eidem iudici qui ſententia tulit, à qua recuſus interponitur.
- 7 Libertas contrahentium in matrimonio eſt ſinguliter requiſita.
- 8 Metus probatur ex verſimilitudine: & num. 1.
- 9 Quando agitur de metu illato à patre in filium, facilius eſt illius probatio & praerumptio.
- 10 Probatio metus pendet maxime ex iudicis arbitrio.